

ALCOHOLWETGEVING BELGIË

WAT ZEGT DE WET OVER ALCOHOL, DE BESCHIKBAARHEID EN DE PRIJS?

PAG. 6 WAT IS ALCOHOL?

- > De wet maakt het onderscheid tussen gegiste dranken en sterke-dranken.

PAG. 6 WAT ZIJN GEGISTE DRANKEN?

- > Gegiste drank verwijst naar bier, mousserende en niet-mousserende wijn, andere mousserende en niet-mousserende gegiste dranken en tussenproducten.
- > Gegiste dranken hebben een effectief alcoholvolumegehalte van meer dan 1,2 % vol maar nooit meer dan 22 % vol. De alcohol is volledig door gisting verkregen behalve bij tussenproducten, dranken waaraan alcohol is toegevoegd.

PAG. 7 WAT IS STERKEDRANK?

- > Sterkedranken zijn gedistilleerde dranken, likeuren en andere dranken die gedistilleerde alcohol bevatten met een effectief alcoholvolumegehalte van meer dan 1,2 % vol.
- > Producten die gedistilleerde dranken al dan niet in oplossing bevatten behoren ook tot de categorie sterke-dranken (bv. alcopops, mix-dranken en cocktails).

- > Gegiste dranken met een effectief alcoholvolumegehalte van meer dan 22 % vol zijn eveneens sterke-dranken.

PAG. 7 WANNEER IS ER SPRAKE VAN EEN ALCOHOLVRIJE DRANK?

- > Alcoholvrij bier heeft een alcoholgehalte van ten hoogste 0,5 % vol.
- > Laag alcoholisch of alcoholarm bier heeft een alcoholgehalte van meer dan 0,5 tot ten hoogste 1,2 % vol.
- > Wijn, andere gegiste drank en sterke-dranken is alcoholvrij als het alcoholvolumegehalte niet meer dan 1,2 % vol bedraagt.

PAG. 7 WAT IS DE WETTELIJKE MINIMUMLEEFTIJD VOOR DE VERKOOP VAN ALCOHOL?

- > Alcohol is verboden onder de 16 jaar.
- > Voor wie ouder is dan 16 jaar, maar jonger dan 18 jaar, zijn enkel gegiste alcoholische dranken (bier, wijn, ...) toegelaten.
- > Vanaf 18 jaar is sterke-dranken toegestaan.
- > De leeftijdsgrenzen gelden voor de verkoop maar ook voor het gratis meegeven.

PAG. 8 MOET BIJ DE VERKOOP VAN VOEDINGSWAREN DIE ALCOHOL BEVATTEN OOK REKENING GEHOUDEN WORDEN MET DE WETTELIJKE MINIMUMLEEFTIJD VOOR DE VERKOOP VAN ALCOHOL?

- > Voor voedingswaren die alcohol bevatten geldt ook de wetgeving over de minimumleeftijden voor de verkoop.

PAG. 8 IS DE PERSOON DIE ALCOHOL VERKOOPT, SCHENKT OF AANBIEDT VERANTWOORDELIJK?

- > De persoon die alcohol verkoopt, serveert of aanbiedt, kan aansprakelijk worden gesteld indien de minimum leeftijdsgrenzen niet worden nageleefd.
- > Aan personen die alcohol willen kopen of nuttigen kan een leeftijdsbewijs gevraagd worden.
- > Er mag geen alcohol gegeven worden aan iemand die al dronken is of om iemand dronken te maken.
- > Het is verboden om een uitdaging tot drinken voor te stellen of te aanvaarden.
- > Bovenstaanderegels gelden ook in de privésfeer.

PAG. 8 HOE GEBEURT DE CONTROLE OP DE WETTELIJKE LEEFTIJDGRENZEN?

- > Horeca-uitbaters en winkelpersoneel mogen een bewijs van leeftijd (identiteitskaart, studentenkaart, ...) vragen.
- > De verkoop van alcohol aan jongeren wordt gecontroleerd door de Controledienst Tabak en Alcohol van de FOD Volksgezondheid en door de politie.
- > Lokale preventiewerkers kunnen de lokale monitor voor detailhandel of horeca gebruiken om de naleving van de wetgeving in hun stad of gemeente te monitoren.

PAG. 9 ZIJN ER PLAATSEN WAAR GEEN ALCOHOL MAG AAN- GEBODEN OF VERKOCHT WORDEN?

- > In drankgelegenheden op de openbare weg of de autoweg mag geen sterkedrank aangeboden of verkocht worden, ook niet om mee te nemen.
- > Voor de verkoop van sterkedrank op bv. wielervedstrijden, jaarmarkten, ... moet het college van burgemeester en schepenen een speciale machtiging verlenen.
- > In ziekenhuizen, scholen en plaatsen waar hoofdzakelijk minder-

- jarigen samenkomen mag geen sterkedrank aangeboden of verkocht worden, ook niet gratis.
- > Er mag geen alcohol verkocht worden in automatische distributie-apparaten
  - > Verkoop van alcohol is verboden in tankstations langs autosnelwegen tussen 22u en 7u (uitgezonderd voor consumptie ter plaatse in wegrestaurants)
  - > Er mag geen gekoelde alcohol verkocht worden in ziekenhuizen (uitgezonderd voor consumptie in de cafetaria).

PAG. 10 IS ALCOHOLGEBRUIK OP OPENBARE PLAATSEN VERBODEN?

- > Alcoholgebruik op openbare plaatsen is niet strafbaar.
- > De gebruiker is wel strafbaar als hij dronken wordt en zich in die dronken toestand op een openbare plaats bevindt.

PAG. 10 BEPERKT DE OVERHEID HET AANTAL PLAATSEN WAAR ALCOHOL VERKOCHT MAG WORDEN?

- > Er zijn geen beperkingen op het aantal plaatsen waar alcohol kan verkocht worden.

- > Tijdens de COVID-19-pandemie besliste de overheid om in alle etablissementen de verkoop van alcohol te verbieden tussen 20 uur en 5 uur 's morgens.

PAG. 10 IS DE VERKOOP VAN ALCOHOL BEPERKT TOT BEPAALDE UREN OF DAGEN?

- > Er zijn geen nationale of lokale beperkingen op de uren of dagen waarop alcohol kan verkocht worden.
- > Tijdens de COVID-19-pandemie besliste de overheid om de verkoop van alcohol te verbieden tussen 20 uur en 5 uur 's morgens.

PAG. 11 ZIJN ER BEPERKINGEN OP DE VERKOOP VAN ALCOHOL OP SPECIFIEKE EVENTS?

- > Voor de verkoop van sterkedrank op occasionele sportieve, politieke en culturele manifestaties moet de gemeente toestemming geven.

PAG. 11 HEEFT DE OVERHEID EEN MONOPOLIE OP DE PRODUCTIE OF DE VERKOOP VAN ALCOHOL?

- > De Belgische overheid heeft geen monopolie over de productie of de verkoop van alcohol.

PAG. 11 IS ER EEN VERGUNNING NODIG VOOR DE PRODUCTIE VAN ALCOHOL?

- > Voor de productie en de verwerking van alcohol is een vergunning "erkend entrepouhouder" noodzakelijk.
- > Voor de geproduceerde hoeveelheden alcohol moet accijns betaald worden.

PAG. 11 IS ER EEN VERGUNNING NODIG VOOR DE VERKOOP VAN ALCOHOL IN DE HORECA?

- > Er is een toelating van de gemeente noodzakelijk (positief bericht) voor het verstrekken van gegiste dranken voor verbruik ter plaatse in vaste drankgelegenheden, in reizende drankgelegenheden en in occasionele drankgelegenheden.
- > Er is een vergunning van de

gemeente noodzakelijk voor de verkoop, het aanbieden of verstrekken van sterkedrank.

- > Aan het afleveren van een vergunning of een positief bericht zijn moraliteits- en hygiënevoorwaarden gekoppeld.

PAG. 12 IS ER EEN VERGUNNING NODIG VOOR DE VERKOOP VAN ALCOHOL IN WINKELS?

- > Voor de verkoop van alcohol moet de handelaar beschikken over een handelaarsvergunning 'ethylalcohol en alcoholhoudende dranken'.

PAG. 12 IS ER EEN VERGUNNING NODIG VOOR DE TIJDELIJKE VERKOOP VAN ALCOHOL?

- > Ook wanneer tijdelijk alcohol wordt verkocht moet de verkoper beschikken over een handelaarsvergunning 'ethylalcohol en alcoholhoudende dranken'.

PAG. 13 MAG ALCOHOL IN DE WINKEL AANGEBODEN WORDEN TUSSEN DE FRISDRANKEN?

- > Alcoholhoudende dranken moeten duidelijk als alcoholhoudende producten te koop aangeboden worden, indien mogelijk door gebruik te maken van een fysieke scheiding.
- > Voor voedingswaren die alcohol bevatten bestaat daarover geen reglementering.

PAG. 13 GELDT ER EEN MINIMUMPRIJS OF EEN MINIMUM-EENHEIDSPRIJS VOOR ALCOHOL?

- > België hanteert geen systeem van minimumprijzen en geen minimum-eenheidsprijs voor alcohol.

PAG. 13 MOETEN NIET-ALCOHOLISCHE DRANKEN AAN EEN LAGERE PRIJS WORDEN AANGEBODEN DAN ALCOHOLISCHE DRANKEN?

- > Niet-alcoholische dranken moeten niet aan een lagere prijs aangeboden worden dan alcoholische dranken.

WAT IS ALCOHOL?

Er zijn verschillende types alcohol. Deze worden in de [WET BETREFFENDE DE STRUCTUUR EN DE ACCIJNSTARIEVEN OP ALCOHOL EN ALCOHOLHOUDENDE DRANKEN](#) gedefinieerd op basis van GN-codes.¹ De wet maakt het onderscheid tussen gegiste dranken en sterkedranken. Dit onderscheid is van belang voor het bepalen van de nodige vergunningen, de accijnstarieven en voor het verbod op het verkopen, schenken en aanbieden van alcohol aan jongeren. Het alcoholgehalte van dranken wordt uitgedrukt in alcoholvolumegehalte (% vol). Dit is de verhouding tussen het volume zuivere alcohol van het eindproduct bij een temperatuur van 20°C, en het totale volume van dat eindproduct bij die temperatuur.

WAT ZIJN GEGISTE DRANKEN?

Gegiste drank verwijst naar bier, mousserende en niet-mousserende wijn, andere mousserende en niet-mousserende gegiste dranken en tussenproducten.²

De [WET BETREFFENDE DE STRUCTUUR EN DE ACCIJNSTARIEVEN OP ALCOHOL EN ALCOHOLHOUDENDE DRANKEN](#) legt vast wat verstaan wordt onder bier, wijn en tussenproducten. De correcte GN-codes zijn opgenomen in de wet.

BIER ontstaat door het gisten van gemoute gerst, water, biergist en hop en bevat een effectief alcoholvolumegehalte van meer dan 0,5 % vol.³

Producten die een mengsel zijn van bier en een niet-alcoholhoudende drank, met een effectief alcoholgehalte van meer dan 0,5% vol zijn eveneens bier (bv. Radler).⁴ Bieren met een 'sterkedranksmaak' (bv. 'Cubanisto' en 'Desperados') worden ook tot de bieren gerekend.⁵

Voorbeelden: pilsbier, fruitbier, witbier, speciaalbier en zwaar bier.

WIJN is bereid van verse druiven en de alcohol in wijn is volledig door gisting verkregen. Wijn kan mousserend of niet-mousserend zijn. Niet-mousserende wijnen zijn dranken met een effectief alcoholvolumegehalte van meer dan 1,2 % vol maar niet meer dan 18 % vol.

Mousserende wijnen worden aangeboden in flessen met een champignonvormige stop en bevatten een effectief alcoholvolumegehalte van meer dan 1,2 % vol maar niet meer dan 15 % vol.⁶

Voorbeelden: rode, witte en rosé wijnen, champagne, cava, prosecco.

ANDERE GEGISTE DRANKEN zijn dranken die niet tot de categorie bier of wijn horen en waarbij de alcohol volledig door gisting is verkregen. Ze kunnen mousserend of niet-mousserend zijn. Ze hebben een effectief alcoholvolumegehalte van meer dan 1,2 % vol maar niet meer dan 15 % vol. Mousserende andere gegiste dranken worden aangeboden in flessen met een champignonvormige stop.⁷

Voorbeelden: perenwijn, appelwijn, honingdrank, cider, saké, gemberbier.

Aan een **TUSSENPRODUCT** is alcohol toegevoegd bij de alcohol die is ontstaan uit natuurlijke gisting. Het zijn mousserende of niet-mousserende dranken met een effectief alcoholvolumegehalte van meer dan 1,2 % vol, maar niet meer dan 22 % vol die geen bier, wijn of andere gegiste drank zijn.⁸

Voorbeelden: Porto, sherry, Madeira, Masala, Pineau de Charentes, vermout.

WAT IS STERKEDRANK?

Sterkedranken zijn gedistilleerde dranken, likeuren en andere dranken die gedistilleerde alcohol bevatten met een effectief alcohol-volumegehalte van meer dan 1,2 % vol. Producten die gedistilleerde dranken al dan niet in oplossing bevatten behoren ook tot de categorie sterkedrank (bv. alcopops, mixdranken en cocktails).⁹ Echter, voor sommige alcopops wordt de alcohol verkregen door de vergisting van vruchtensappen. Deze drankjes bevatten wel alcohol, maar ze vallen niet onder de definitie van sterkedrank tenzij ze sterker zijn dan 22 % vol. (bv. mede, pulque, ...).¹⁰

Hard seltzer-dranken (bv. Topo Chico, Nairobi, Mike's hard seltzer) worden ook tot de categorie sterkedrank gerekend.¹¹

Tot slot worden ook wijnen en andere gegiste dranken met een effectief alcohol-volumegehalte van meer dan 22 % vol beschouwd als sterkedrank.

Ook wanneer de sterkedrank een bestanddeel is van een ander product, is er sprake van sterkedrank (bv. ijs op basis van sterke drank).^{12 13}

Voorbeelden: Cognac, Brandy, Grappa, whisky, rum, gin, wodka, jenever, likeuren, Calvados.

WANNEER IS ER SPRAKE VAN EEN ALCOHOLVRIJE DRANK?

In het [KONINKLIJK BESLUIT BETREFFENDE BIER](#) is vastgelegd dat bieren 'alcoholvrij', 'laag alcoholisch' of 'alcoholarm' kunnen zijn.¹⁴ De vermelding 'alcoholvrij' kan gebruikt worden als de bieren een extractgehalte van tenminste 2,2° Plato¹⁵ en een alcoholgehalte van ten hoogste 0,5 % vol hebben.

De vermelding 'laag alcoholisch' of 'alcoholarm' kan gebruikt worden als de bieren een extractgehalte van tenminste 2,2° Plato en een alcoholgehalte van meer dan 0,5 tot ten hoogste 1,2 % vol hebben.

Wijnen, andere gegiste dranken en sterkedranken worden volgens de [WET BETREFFENDE HET ACCIJSSTELSEL VAN ALCOHOLVRIJE DRANKEN EN KOFFIE](#) beschouwd als alcoholvrij als het alcoholvolumegehalte niet meer dan 1,2 % vol. bedraagt.¹⁶

WAT IS DE WETTELIJKE MINIMUMLEEFTIJD VOOR DE VERKOOP VAN ALCOHOL?

De wettelijke minimumleeftijd voor de verkoop, het schenken of het aanbieden van alcohol is vastgelegd in [DE WET BETREFFENDE DE BESCHERMING VAN DE GEZONDHEID VAN DE GEBRUIKERS OP HET STUK VAN VOEDINGSMIDDELEN EN ANDERE PRODUCTEN](#).¹⁷

Het is verboden om alcoholhoudende dranken van meer dan 0,5% vol. te verkopen, te schenken of aan te bieden aan -18-jarigen. Er geldt een uitzondering voor bieren (met uitzondering van bier waaraan een gedistilleerde drank, of een aroma van een gedistilleerde drank, is toegevoegd) en voor wijnen (waaraan geen alcohol werd toegevoegd). Deze mogen worden verkocht, geschonken en aangeboden aan minderjarigen ouder dan 16 jaar.¹⁸

De regelgeving is dezelfde voor zaken waar alcohol wordt geschonken (cafés, bars, restaurants) als voor zaken waar alcohol wordt verkocht om mee te nemen (winkels, supermarkt, drankautomaat¹⁹). Om de gezondheid van minderjarigen te beschermen is het schenken of aanbieden van alcohol aan -16-jarigen ook verboden in privé- of huiselijke kring.²⁰

MOET BIJ DE VERKOOP VAN VOEDINGSWAREN DIE ALCOHOL BEVATTEN OOK REKENING GEHOUDEN WORDEN MET DE WETTELIJKE MINIMUMLEEFTIJD VOOR DE VERKOOP VAN ALCOHOL?

Voedingswaren die alcohol bevatten worden volgens de [WET BETREFFENDE DE STRUCTUUR EN DE ACCIJNSTARIEVEN OP ALCOHOL EN ALCOHOLHOUDENDE DRANKEN](#) ook beschouwd als alcohol.²¹ In de wetgeving die definieert wat verstaan wordt onder bier, wijn en sterke drank is immers sprake van *alle producten*.²² Voor deze producten dient dan ook de wetgeving over de minimumleeftijden voor de verkoop gevolgd te worden. Zo mag bijvoorbeeld LiQ ijs niet verkocht worden aan jongeren onder de 18 jaar aangezien het ijs sterkedrank bevat.

IS DE PERSOON DIE ALCOHOL VERKOOPT, SCHENKT OF AANBIEDT VERANTWOORDELIJK?

Volgens [DE WET BETREFFENDE DE BESCHERMING VAN DE GEZONDHEID VAN DE GEBRUIKERS OP HET STUK VAN VOEDINGSMIDDELEN EN ANDERE PRODUCTEN](#) kan de persoon die alcohol verkoopt, serveert of aanbiedt (horeca-uitbaters en winkelpersoneel) aansprakelijk worden gesteld in geval van niet-naleving van de minimum leeftijds-grenzen voor het verkopen, serveren of

aanbieden van alcohol.

Van elke persoon, die dranken of andere producten op basis van alcohol wil kopen of nuttigen, mag daarom worden gevraagd aan te tonen dat hij of zij ouder is dan zestien of achttien.²³

Daarnaast is het volgens [DE BESLUITWET BETREFFENDE DE BETEUGELING VAN DRONKENSCHAP](#) verboden om 'dronkenmakende' dranken op te dienen aan iemand die kennelijk dronken is of iemand te doen drinken tot hij dronken wordt. Als die persoon minderjarig is, wordt de straf verdubbeld.²⁴ Ook is het verboden om iemand opzettelijk tot dronkenschap te brengen met ziekte en werkonbekwaamheid tot gevolg. Indien de dronkenschap tot de dood leidde, wordt de straf verzwaaard.²⁵ Tot slot is het verboden om een uitdaging tot drinken voor te stellen of te aanvaarden, wanneer de uitdaging dronkenschap bij één of meer wedders heeft veroorzaakt.²⁶

Het verbod om iemand dronken te voeren en nog alcohol te schenken aan wie al dronken is, geldt ook in de privésfeer.²⁷

HOE GEBEURT DE CONTROLE OP DE WETTELIJKE LEEFTIJDSGRENZEN?

Horeca-uitbaters en winkelpersoneel mogen een bewijs van leeftijd (identiteitskaart, studentenkaart, ...) vragen. Dit staat in [DE WET BETREFFENDE DE BESCHERMING VAN DE GEZONDHEID VAN DE GEBRUIKERS OP HET STUK VAN VOEDINGSMIDDELEN EN ANDERE PRODUCTEN](#). Bij twijfel wordt de verkoper aangeraden om te weigeren, want hij blijft altijd verantwoordelijk.²⁸ De verkoop van alcohol aan jongeren wordt gecontroleerd door de inspectiedienst consumptieproducten van de FOD

Volksgezondheid. De dienst voert controles uit in cafés, in buurtwinkels, nachtwinkels en grootwarenhuizen, en tijdens festivals en fuiven.

Bij een overtreding stelt de controleur een proces-verbaal op. De juridische dienst van de FOD Volksgezondheid legt op basis van dit proces-verbaal een administratieve boete vast. Afhankelijk van de ernst van de inbreuk, varieert de boete van 208 tot 8.000 euro. Als deze boete niet wordt betaald, wordt het dossier aan het parket overgemaakt en kan er een rechtszaak worden opgestart.²⁹ Bij herhaaldelijke overtredingen, over een periode van een jaar, kunnen de inspecteurs de inrichting ook tijdelijk sluiten voor een duur van 1 uur tot 30 dagen.

Ook de politie kan het verbod op de verkoop van alcohol aan jongeren controleren.

Op lokaal niveau kunnen lokale preventiewerkers de lokale monitor voor detailhandel of horeca gebruiken om systematisch na te gaan in welke mate de wetgeving op de verkoop van alcohol aan minderjarigen in hun stad of gemeente wordt nageleefd door de detailhandel en horecasector.³⁰

ZIJN ER PLAATSEN WAAR GEEN ALCOHOL MAG AANGEBODEN OF VERKOCHT WORDEN?

Er zijn verschillende plaatsen waar geen alcohol verkocht mag worden.

De [WET BETREFFENDE DE VERGUNNING VOOR HET VERSTREKKEN VAN STERKE DRANK](#) stelt dat het verboden is om in drankgelegenheden ingericht op de openbare weg of gelegen op het domein van een autoweg sterkedranken te verstrekken, zelfs gratis. Ook het verkopen van sterke-

dranken om mee te nemen is verboden op het domein van een autoweg.³¹

Behalve als het college van burgemeester en schepenen daarvoor een speciale machtiging geeft, is het verboden om sterkedranken te verkopen voor gebruik ter plaatse in occasionele drankgelegenheden geopend op plaatsen waar openbare manifestaties plaats vinden zoals sportieve, politieke en culturele manifestaties.³²

In ziekenhuizen en scholen en op plaatsen waar uitsluitend of hoofdzakelijk groeperingen van minderjarigen bijeenkomen, is het verboden een drankgelegenheid in te richten waar sterkedranken worden verstrekt, zelfs gratis. Dit verbod geldt niet voor occasionele drankgelegenheden.³³

Jeugdhuisen kunnen geen (permanente) vergunning bekomen voor het schenken van sterkedrank in het jeugdhuis.³⁴ Dit geldt ook voor fuiven en gelegenheids-evenementen in het jeugdhuis. Voor fuiven en gelegenheidsevenementen die niet in het jeugdhuis doorgaan (occasionele drankgelegenheid) kan de gemeente eventueel anders beslissen.³⁵ Hetzelfde geldt voor de voorzieningen bijzondere jeugdzorg.³⁶

De [WET BETREFFENDE DE BESCHERMING VAN DE GEZONDHEID VAN DE GEBRUIKERS OP HET STUK VAN VOEDINGSMIDDELEN EN ANDERE PRODUCTEN](#) verbiedt de verkoop van alcoholische dranken in automatische distributieapparaten, in tankstations langs autosnelwegen tussen 22u en 7u (met uitzondering van de verkoop in wegstaurants voor consumptie ter plaatse) en in ziekenhuizen (met uitzondering van ongekoeld bier en ongekoelde wijn en met uitzondering van consumptie in de cafetaria).

IS ALCOHOLGEBRUIK OP OPENBARE PLAATSEN VERBODEN?

Er is in België geen nationaal alcoholverbod in openbare plaatsen.

Gemeenten kunnen wel het initiatief nemen om (tijdelijk) op (bepaalde) openbare plaatsen alcoholgebruik te verbieden. Dit wordt dan bijvoorbeeld opgenomen in een politiereglement.

Personen die op een openbare plaats in een staat van dronkenschap worden aangetroffen, zijn strafbaar.³⁸ De wet verstaat onder een openbare plaats, elke voor het publiek toegankelijke plaats, onder meer de openbare weg, winkels die drank verkopen, hotels, cafés, restaurants, vermaakgelegenheden, magazijnen, kramen, schepen, treinen, trams, stations, werkhuizen of werven. Ook de plaatsen waar de leden van een vereniging of van een groepering vergaderen, uitsluitend of voornamelijk om er sterke of gegiste dranken te verbruiken of om aan een gokspel te doen, vallen daaronder.³⁹

BEPERKT DE OVERHEID HET AANTAL PLAATSEN WAAR ALCOHOL VERKOCHT MAG WORDEN?

In België gelden geen nationale of lokale beperkingen op het aantal plaatsen waar alcohol kan verkocht worden. Dit geldt zowel voor consumptie ter plaatse als om mee te nemen.

In bepaalde omstandigheden kan de overheid beslissen om beperkingen op te leggen aan de verkoop van alcohol, bv. in nachtwinkels. Tijdens de COVID-19-pandemie

besliste de overheid om de **VERKOOP VAN ALCOHOLISCHE DRANKEN** in alle etablissementen, met inbegrip van automaten, te verbieden van 20 uur tot 5 uur 's morgens. Dit werd vastgelegd in het [MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE DRINGENDE MAATREGELEN OM DE VERSPREIDING VAN HET CORONAVIRUS COVID-19 TE BEPERKEN](#).⁴⁰

IS DE VERKOOP VAN ALCOHOL BEPERKT TOT BEPAALDE UREN OF DAGEN?

In België gelden geen nationale of lokale beperkingen op de uren of dagen waarop alcohol kan verkocht worden. Dit geldt zowel voor consumptie ter plaatse als om mee te nemen.

In bepaalde omstandigheden kan de overheid beslissen om beperkingen op te leggen aan de verkoop van alcohol. Tijdens de COVID-19-pandemie besliste de overheid om de **VERKOOP VAN ALCOHOLISCHE DRANKEN** in alle etablissementen, met inbegrip van automaten, te verbieden van 20 uur tot 05 uur 's morgens. Dit werd vastgelegd in het [MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE DRINGENDE MAATREGELEN OM DE VERSPREIDING VAN HET CORONAVIRUS COVID-19 TE BEPERKEN](#).⁴¹

ZIJN ER BEPERKINGEN OP DE VERKOOP VAN ALCOHOL OP SPECIFIEKE EVENTS?

Volgens de [WET BETREFFENDE DE VERGUNNING VOOR HET VERSTREKKEN VAN STERKE-DRANK](#) moet het college van burgemeester en schepenen een speciale machtiging geven voor het verkopen van sterkedrank in occasionele drankgelegenheden geopend op plaatsen waar openbare manifestaties plaatsvinden zoals sportieve, politieke en culturele manifestaties.⁴² Concreet betekent dit dat een gemeente bijvoorbeeld kan beslissen om op een bepaald muziekfestival geen toelating te geven om sterkedrank te schenken.

HEEFT DE OVERHEID EEN MONOPOLIE OP DE PRODUCTIE OF DE VERKOOP VAN ALCOHOL?

De Belgische overheid heeft geen monopolie over de productie of de verkoop van alcohol. Dit geldt zowel voor de productie en de verkoop van bier, wijn, andere gegiste dranken, tussenproducten als sterkedranken.

IS ER EEN VERGUNNING NODIG VOOR DE PRODUCTIE VAN ALCOHOL?

De [WET BETREFFENDE DE ALGEMENE REGELING INZAKE ACCIJNZEN](#) legt vast dat de productie en de verwerking van accijns-goederen, waaronder alcohol, plaatsvindt in een belastingentrepot. Daarvoor moet de producent een vergunning “erkend entrepothouder” aanvragen.⁴³ Om als erkend entrepothouder aanvaard te worden moet aan bepaalde voorwaarden voldaan worden die vastgelegd zijn in [EEN MINISTERIEEL BESLUIT](#).⁴⁴ Voor de geproduceerde hoeveelheden alcohol moet accijns betaald worden.

IS ER EEN VERGUNNING NODIG VOOR DE VERKOOP VAN ALCOHOL IN DE HORECA?

In de [WETSBEPALINGEN INZAKE DE SLIJTERIJEN VAN GEGISTE DRANKEN](#) is vastgelegd dat voor het schenken van alcohol voor verbruik ter plaatse, in bepaalde gevallen een toelating van het gemeentebestuur nodig is. Het gaat om een toelating van de gemeente voor het verstrekken van gegiste en/of sterkedranken voor verbruik ter plaatse en dit in vaste drankgelegenheden (de horeca: café, restaurant, hotel, cafetaria, frituur, tea-room, ...), reizende drankgelegenheden (bv. verkoop op markten) of occasionele drankgelegenheden (gelegenheidsevenementen en fuiven).

Voor de verkoop, het aanbieden of verstrekken van gegiste dranken moet de gemeente een positief bericht afleveren.⁴⁵ Restaurants, hotels en kosthuizen zijn hiervan uitgesloten als ze gegiste dranken samen met een maaltijd aanbieden.⁴⁶

Voor de verkoop, het aanbieden of verstrekken van sterkedrank is een vergunning van de gemeente nodig.⁴⁷ Voor het schenken van sterkedrank, al dan niet bij maaltijden, is altijd een vergunning vereist. Dit is vastgelegd in de [WET BETREFFENDE DE VERGUNNING VOOR HET VERSTREKKEN VAN STERKE DRANK](#).

Aan het afleveren van een vergunning of een positief bericht zijn moraliteitsvoorwaarden gekoppeld hetgeen onder meer inhoudt dat men niet mag veroordeeld zijn voor bepaalde misdrijven.⁴⁸ Daarnaast zijn hygiënevoorwaarden van toepassing die bijvoorbeeld betrekking hebben op oppervlakte, luchtverversing, verlichting, enz.⁴⁹

Door de [WET OP DE ADMINISTRatieve VEREENVOUDIGING](#) beslist de gemeente autonoom over eventuele formaliteiten die organisatoren moeten vervullen voor occasionele drankgelegenheden (fuiwen en evenementen). Verschillende gemeenten hanteren nog een vergunning of minstens een meldingsplicht.⁵⁰

Iedereen die gegiste dranken verkoopt om ter plaatse te verbruiken dient eenmalig een openingsbelasting te betalen. Sinds 1 januari 2002 is in het Vlaams Gewest een nultarief van toepassing wat betreft de openingsbelasting.⁵¹

IS ER EEN VERGUNNING NODIG VOOR DE VERKOOP VAN ALCOHOL IN WINKELS?

Voor de verkoop van alcohol in winkels is er geen sprake van een drankgelegenheid, en is er dus geen vergunning voor het schenken van gegiste en/of sterkedranken vereist. De handelaar moet wel beschikken over een handelaarsvergunning 'ethylalcohol en alcoholhoudende dranken' voor de 'verkoop van ethylalcohol en alcoholhoudende dranken'. Dit geldt voor zowel gegiste als sterkedrank en zowel voor klein- als groothandel.⁵²

IS ER EEN VERGUNNING NODIG VOOR DE TIJDELIJKE VERKOOP VAN ALCOHOL?

Iedereen die zich bezighoudt met het aanverkopen van alcohol moet een vergunning "ethylalcohol en alcoholhoudende dranken - handelaar" bezitten. Dit geldt ook voor de tijdelijke verkoop, voor de verkoop met of zonder winstoogmerk, en voor verkopers die geen 'handelaar' zijn in de enge zin van het woord (bv. vrijwilligers van verenigingen die alcohol verkopen om de kas te spijzen). Deze vergunning is ook nodig als de verkoop niet via de normale verkooppunten gebeurt (bv. winkel) maar via andere kanalen (bv. websites, workshops). Er zijn geen bijkomende voorwaarden of formaliteiten verbonden aan het aanvragen van deze vergunning.⁵³

MAG ALCOHOL IN DE WINKEL AANGEBODEN WORDEN TUSSEN DE FRISDRANKEN?

Het [CONVENANT INZAKE RECLAME VOOR EN MARKETING VAN ALCOHOLHOUDENDE DRANKEN](#) bepaalt dat alcoholhoudende dranken duidelijk als alcoholhoudende producten te koop moeten aangeboden worden om iedere mogelijke verwarring met niet-alcoholhoudende producten te vermijden, indien mogelijk door gebruik te maken van een fysieke scheiding.⁵⁴

Voor de verkoop van voedingswaren die alcohol bevatten is er geen regelgeving die bepaalt dat die producten als alcoholhoudende producten te koop aangeboden moeten worden.⁵⁵

GELDT ER EEN MINIMUMPRIJS OF EEN MINIMUM-EENHEIDS PRIJS VOOR ALCOHOL?

België hanteert geen systeem van minimumprijzen en geen minimum-eenheidsprijs voor alcohol. De minimumprijs is een bodemprijs waaronder verkopers geen alcohol mogen verkopen.

Een minimumeenheidsprijs is een specifieke vorm van minimumprijs, waarbij de prijs rechtstreeks aan het alcoholgehalte van de drank wordt gekoppeld door een bodemprijs in te stellen waaronder een eenheid alcohol niet mag worden verkocht. Daardoor heeft een minimumeenheidsprijs vooral impact op relatief goedkope en/of sterke alcoholhoudende dranken.⁵⁶

MOETEN NIET-ALCOHOLISCHE DRANKEN AAN EEN LAGERE PRIJS WORDEN AANGEBODEN DAN ALCOHOLISCHE DRANKEN?

In België is het niet verplicht om niet-alcoholische dranken aan een lagere prijs te verkopen dan alcoholische dranken.

HOEVEEL BEDRAAGT DE ACCIJS OP ALCOHOL?

Alcoholhoudende producten zijn accijns-goederen. Dat betekent dat er indirecte belastingen namelijk accijnzen betaald moeten worden, bij de productie of de invoer ervan. Alcoholhoudende producten zijn onderhevig aan een (gewone) accijns voor de Belgisch Luxemburgse Unie (BLEU), en een bijzondere accijns (en eventueel een bijdrage op de energie en een controle-retributie). De opbrengst van de bijzondere accijns is uitsluitend bestemd voor de Belgische staatskas. Daarnaast kan nog een verpakkingsheffing opgelegd worden.⁵⁷

De accijnstarieven zijn vastgelegd in de [WET BETREFFENDE DE STRUCTUUR EN DE ACCIJNSTARIEVEN OP ALCOHOL EN ALCOHOLHOUDENDE DRANKEN](#).⁵⁸ De accijnzen verschillen per type alcohol en worden berekend naargelang de hoeveelheid. De meest recente accijnstarieven zijn te raadplegen in de wet.

Voor een liter bier bedraagt de accijns momenteel 0,02 euro, voor een liter sterke-drink (absolute alcohol bij 20°C) bedraagt de accijns 29,92 euro en voor een liter wijn 0,74 euro.⁵⁹

Daarnaast geldt voor alcohol het btw-tarief van 21%. Deze belasting wordt geregeld door het [WETBOEK VAN DE BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE](#) (Btw-Wetboek).

De belasting over de toegevoegde waarde (btw) is een belasting op goederen en diensten die door de eindverbruiker wordt gedragen en die door de overheid wordt geïnd, namelijk bij elke transactie in het productie- en distributieproces. De btw is een proportionele belasting op de verkoopprijs exclusief btw.⁶⁰

In deze factsheet trachten we de Belgische wetgeving zo goed mogelijk samen te vatten en uit te leggen. VAD is echter niet verantwoordelijk voor eventuele misinterpretaties. De toepassing van de wetgeving hangt voor een groot stuk af van de concrete situatie. Voor de meest actuele versie van de wetgeving of meer details kan je terecht op [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/WET/WET.HTM](http://www.ejustice.just.fgov.be/wet/wet.htm)

COLOFON

AUTEUR: Else De Donder

VORMGEVING: Pascal Van Hoorebeke ([STUDIO-GESTAAG.BE](#)) / FOTO: [PEXELS.COM](#) (Vedanti)

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER: H. Peuskens, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel © 2024

VAD, VLAAMS EXPERTISECENTRUM ALCOHOL EN ANDERE DRUGS

Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

T 02 423 03 33 | vad@vad.be | www.vad.be

Ondernemingsnummer: 0424.327.587 / RPR Brussel

De informatie uit deze factsheet mag worden overgenomen mits vermelding van de referentie: De Donder, E., (2024). Alcoholwetgeving België. Wat zegt de wet over alcohol, de beschikbaarheid en de prijs? Brussel: VAD.

EINDNOTEN

- 1 Alle goederen hebben een code die de door de Wereld Douane Organisatie en de EU zijn ingedeeld in een Gecombineerde Nomenclatuur van het tarief van invoerrechten. Deze codes worden gebruikt in de Internationale handel bij in- en uitvoer en noemt men de GN-code. [HTTPS://ESERVICES.MINFIN.FGOV.BE/EXTTARIFFBROWSER/RESOURCEHOME-PAGE.XHTML?FILEID=GN_TOELICHTINGEN.HTML&LANG=NL](https://eservices.minfin.fgov.be/exttariffbrowser/resourcehomepage.xhtml?fileid=gn_toelichtingen.html&lang=nl).
De WET VAN 7 JANUARI 1998 BETREFFENDE DE STRUCTUUR EN DE ACCIJNSTARIEVEN OP ALCOHOL EN ALCOHOLHOUDENDE DRANKEN definieert de verschillende types alcohol op basis van GN codes. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1998010757&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1998010757&table_name=wet)
- 2 VVSG (2019). *Drankvergunningen: veel gestelde vragen*. Brussel: VVSG.
- 3 De Doncker, J., De Donder, E., & Möbius, D. (2016). *Dossier alcohol*. Brussel: VAD.
- 4 Dit wordt bepaald in art. 4 van de WET VAN 7 JANUARI 1998 BETREFFENDE DE STRUCTUUR EN DE ACCIJNSTARIEVEN OP ALCOHOL EN ALCOHOLHOUDENDE DRANKEN. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1998010757&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1998010757&table_name=wet)
- 5 Informatie verkregen uit communicatie met Maarten Koninckx, FOD volksgezondheid op 01/10/2019.
- 6 Dit wordt bepaald in art. 8 van de WET VAN 7 JANUARI 1998 BETREFFENDE DE STRUCTUUR EN DE ACCIJNSTARIEVEN OP ALCOHOL EN ALCOHOLHOUDENDE DRANKEN. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1998010757&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1998010757&table_name=wet)
- 7 Dit wordt bepaald in art. 11 van de WET VAN 7 JANUARI 1998 BETREFFENDE DE STRUCTUUR EN DE ACCIJNSTARIEVEN OP ALCOHOL EN ALCOHOLHOUDENDE DRANKEN. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1998010757&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1998010757&table_name=wet)
- 8 Dit wordt bepaald in art. 14 van de WET VAN 7 JANUARI 1998 BETREFFENDE DE STRUCTUUR EN DE ACCIJNSTARIEVEN OP ALCOHOL EN ALCOHOLHOUDENDE DRANKEN. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1998010757&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1998010757&table_name=wet)
- 9 Jeugdrecht.be (2020). *2010-02 Minderjarigen en alcohol*. Geraadpleegd op 13/0/2020 via [HTTPS://WWW.KENNISPLEIN.BE/SITES/JEUGD-RECHT/PAGES/2010-02-MINDERJARI-GEN-EN-ALCOHOL.ASPX](https://www.kennisplein.be/sites/jeugd-recht/pages/2010-02-minderjarigen-en-alcohol.aspx). VVSG (2019). *Drankvergunningen: veel gestelde vragen*. Brussel: VVSG.
- 10 Jeugdrecht.be (2020). *2010-02 Minderjarigen en alcohol*. Geraadpleegd op 13/0/2020 via [HTTPS://WWW.KENNISPLEIN.BE/SITES/JEUGD-RECHT/PAGES/2010-02-MINDERJARI-GEN-EN-ALCOHOL.ASPX](https://www.kennisplein.be/sites/jeugd-recht/pages/2010-02-minderjarigen-en-alcohol.aspx). VVSG (2019). *Drankvergunningen: veel gestelde vragen*. Brussel: VVSG.
- 11 Informatie verkregen uit communicatie met Katrien Decubber, FOD Financiën op 17/05/2021.
- 12 Dit wordt bepaald in art. 16 van de WET VAN 7 JANUARI 1998 BETREFFENDE DE STRUCTUUR EN DE ACCIJNSTARIEVEN OP ALCOHOL EN ALCOHOLHOUDENDE DRANKEN. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1998010757&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1998010757&table_name=wet)
- 13 Informatie verkregen uit communicatie met Maarten Koninckx, FOD volksgezondheid op 13/08/2020.
- 14 Dit wordt bepaald in art. 4 van het KONINKLIJK BESLUIT VAN 31 MAART VAN 1993 BETREFFENDE BIER. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/ELI/BESLUIT/1993/03/31/1993025152/IUSTEL](http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/besluit/1993/03/31/1993025152/iustel)
- 15 Het aantal graden Plato drukt het gewichtspercentage uit van het extract in 100 gram bier, zoals dat wordt teruggerekend uit het werkelijke extract en de alcohol vervat in het afgewerkt product. FOD Financiën (2019). *Fiscaal memo 2019*. Brussel: FOD Financiën.
- 16 Dit wordt bepaald in art 7 van de WET VAN 21 DECEMBER 2009 BETREFFENDE HET ACCIJNSTELSEL VAN ALCOHOLVRIJE DRANKEN EN KOFFIE. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=2009122116&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2009122116&table_name=wet)
- 17 De Wet van 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van voedingsmiddelen en andere producten werd gewijzigd op 31 december 2009 (in voege vanaf 10 januari 2010). De communicatie over de leeftijdsgrenzen werd hiermee eenvoudiger: geen alcohol onder de 16 jaar, niet op café, maar ook niet langer in de supermarkt of nachtwinkel.

Artikel 6 van deze wet werd aangevuld met een paragraaf 6: "§ 6. Het is verboden om elke drank of product waarvan het effectief alcoholvolumegehalte hoger is dan 0,5 % vol, te verkopen, te schenken of aan te bieden aan min-zestienjarigen. Van elke persoon, die dranken of andere producten op basis van alcohol wil kopen, mag worden gevraagd aan te tonen dat hij of zij ouder is dan zestien. Het is verboden om sterkedrank, zoals bepaald in artikel 16 van de wet van 7 januari 1998 betreffende de structuur en de accijnstarieven op alcohol en alcoholhoudende dranken, te verkopen, te schenken of aan te bieden aan minachtienjarigen. Van elke persoon, die sterkedrank wil kopen, mag worden gevraagd aan te tonen dat hij of zij ouder is dan achttien."

Art. 15. § 1. In artikel 13 van de wet van 28 december 1983 betreffende de vergunning voor het verstrekken van sterkedrank worden lid 1 en lid 2 opgeheven. § 2. Artikel 5 van de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de beteugeling van de dronkenschap wordt opgeheven. In artikel 7 van dezelfde besluitwet, worden de woorden « , 5 » opgeheven.

De Wet van 24 januari 1977 werd op 2 april 2024 gewijzigd (in voege vanaf 12 april 2024). § 6 werd als volgt gewijzigd: "Het is verboden om elke drank of product waarvan het effectief alcoholvolumegehalte hoger is dan 0,5 % vol, te verkopen, te schenken of aan te bieden aan minachtienjarigen. In afwijking van het eerste lid mogen bieren en wijnen, zoals gedefinieerd in deze wet, verkocht, geserveerd of aangeboden worden aan plus-zestienjarigen met uitzondering van bier waaraan een gedistilleerde drank, of een aroma van een gedistilleerde drank, is toegevoegd. De verantwoordelijke voor wiens rekening deze drank of dit product werd verkocht, geserveerd of aangeboden, kan eveneens aansprakelijk worden gesteld in geval van niet-naleving van dit verbod."

18 De volgende dranken zijn verboden onder 18 jaar:

- Pre-mixen op basis van bier waaraan een (aroma van) sterke drank werd toegevoegd, Bv. desperados, cubanisto
- Likeurwijn/ natuurlijke zoete wijn (bv. porto, sherry, pineau de Charentes, floc de Gas-cogne, Madeira, Marsala, etc.)
- Gearomatiseerd wijnbouwproduct waaraan alcohol is toegevoegd (bv. Vermouth, Martini Bianco, etc.)

De volgende dranken zijn toegelaten vanaf 16 jaar:

- Pre-mixen op basis van bier waaraan een fruitaroma of een ander niet-alcoholisch product of drank wordt aan toegevoegd, Bv. Maes Radler, Mazout, Kriek.
- Druivenwijn (bv. witte wijn, roséwijn, rode wijn, mousserende wijn, parelwijn, ...)
- Vruchtenwijn (appelwijn, cider, ...)
- Gearomatiseerd wijnbouwproduct waaraan geen alcohol is toegevoegd (gearomatiseerde dranken op basis van wijn en gearomatiseerde cocktails van wijnbouwproducten) (bv. (sommige) sangria, Gluhwein,...)

<https://www.health.belgium.be/nl/alcohol>

- 19 Door de wetwijziging van 31 december 2009 van de WET VAN 24 JANUARI 1977 BETREFFENDE DE BESCHERMING VAN DE GEZONDHEID VAN DE GEBRUIKERS OP HET STUK VAN VOEDINGSMIDDELEN EN ANDERE PRODUCTEN (in voege vanaf 10 januari 2010) mag ook in drankautomaten (waarbij geen „menselijk” toezicht mogelijk is) geen alcohol meer worden verkocht, tenzij ze uitgerust zijn met een identiteitskaartlezer om de leeftijd te controleren.
- 20 Interpretatie van de wet na consultatie bij Paul Van Den Meerssche, FOD Volksgezondheid en Filip Van Hende, Advocatenkantoor Van Hende & Partners in Balcaen, L., Berghmans, M., De Moor, A., Baeten, I. (2019). Alcohol en andere drugs in de bijzondere jeugdzorg. Juridische handvatten. Brussel: VAD.
- 21 Informatie verkregen uit communicatie met Maarten Koninckx, FOD volksgezondheid op 13/08/2020.
- 22 Dit wordt bepaald in de WET VAN 7 JANUARI 1998 BETREFFENDE DE STRUCTUUR EN DE ACCIJNSTARIEVEN OP ALCOHOL EN ALCOHOLHOUDENDE DRANKEN. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1998010757&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1998010757&table_name=wet)
- 23 Op 18 december 2016 (in voege vanaf 6 januari 2017) werden nog enkele inhoudelijke verduidelijkingen aangebracht aan § 6 van de WET VAN 24 JANUARI 1977 BETREFFENDE DE BESCHERMING VAN DE GEZONDHEID VAN DE GEBRUIKERS OP HET STUK VAN VOEDINGSMIDDELEN EN ANDERE PRODUCTEN en werd toegevoegd dat de verkoper of aanbieder aansprakelijk kan worden gesteld bij niet-naleving van het verbod. Paragraaf 6 luidt nu: "Het is verboden om elke drank of product waarvan het effectief alcoholvolumegehalte hoger is dan 0,5 % vol, te verkopen, te schenken of aan te bieden aan min-zestienjarigen. De verantwoordelijke voor wiens rekening deze drank of dit product werd verkocht, geserveerd of aangeboden, kan eveneens aansprakelijk worden gesteld in geval van niet-naleving van dit verbod. Van elke persoon, die dranken of andere producten op basis van alcohol wil kopen of nuttigen, mag worden gevraagd aan te tonen dat hij of zij ouder is dan zestien. Het is verboden om sterkedrank, zoals bepaald in artikel 16 van de wet van 7 januari 1998 betreffende de structuur en de accijnstarieven op alcohol en alcoholhoudende dranken, te verkopen, te schenken of aan te bieden aan min-achtienjarigen. De verantwoordelijke voor wiens rekening deze drank werd verkocht, geserveerd of aangeboden, kan eveneens aansprakelijk worden gesteld in geval van niet-naleving van dit verbod. Van elke persoon, die sterkedrank wil kopen of nuttigen, mag worden gevraagd aan te tonen dat hij of zij ouder is dan achttien."

- 24 Dit wordt bepaald in art. 4 en art. 6 van de BESLUITWET VAN 14 NOVEMBER 1939 BETREFFENDE DE BETEUGELING VAN DRONKENSCHAP. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1939111430&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=n&cn=1939111430&table_name=wet)
- 25 Dit wordt bepaald in art. 8 van de BESLUITWET VAN 14 NOVEMBER 1939 BETREFFENDE DE BETEUGELING VAN DRONKENSCHAP. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1939111430&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=n&cn=1939111430&table_name=wet)
- 26 Dit wordt bepaald in art. 9 van de BESLUITWET VAN 14 NOVEMBER 1939 BETREFFENDE DE BETEUGELING VAN DRONKENSCHAP. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1939111430&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=n&cn=1939111430&table_name=wet)
- 27 www.jeugdrecht.be (2020). 2010-02 Minderjarigen en alcohol. Geraadpleegd op 12/08/2020 via [HTTPS://WWW.KENNISPLEIN.BE/SITES/JEUGDRECHT/PAGES/2010-02-MINDERJARIGEN-EN-ALCOHOL.ASPX](https://www.kennisplein.be/sites/jeugdrecht/pages/2010-02-minderjarigen-en-alcohol.aspx)
- 28 Dit wordt gereguleerd in § 6 van de WET VAN 24 JANUARI 1977 BETREFFENDE DE BESCHERMING VAN DE GEZONDHEID VAN DE GEBRUIKERS OP HET STUK VAN VOEDINGSMIDDELEN EN ANDERE PRODUCTEN.
- 29 FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (2024). *Wie controleert het verkoopverbod van alcohol aan jongeren en wat zijn de straffen?* Brussel: FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. Geraadpleegd op 20/06/2024 via [HTTPS://WWW.HEALTH.BELGIUM.BE/NL/ALCOHOL](https://www.health.belgium.be/nl/alcohol)
- 30 David Möbius (2017). *Aan de slag met de lokale monitor 'alcohol & jongeren'*. Brussel VAD. Geraadpleegd op 12/08/2020 via [HTTPS://WWW.VAD.BE/ARTIKELS/DETAIL/AAN-DE-SLAG-MET-DE-LOKALE-MONITOR-ALCOHOL--JONGEREN](https://www.vad.be/artikels/detail/aan-de-slag-met-de-lokale-monitor-alcohol--jongeren)
- 31 Dit wordt bepaald in art.9 van de wet VAN 28 DECEMBER 1983 BETREFFENDE DE VERGUNNING VOOR HET VERSTREKKEN VAN STERKEDRANK. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1983122834&TABLE_NAME=WET#:~:TEXT=%C2%A7%201.,LATEN%20GEBRUIKEN%20VAN%20ZODANIGE%20DRANK](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=n&cn=1983122834&table_name=wet#:~:TEXT=%C2%A7%201.,LATEN%20GEBRUIKEN%20VAN%20ZODANIGE%20DRANK)
In Wallonië is de regelgeving strenger. Vanaf 1 december 2018 is alcoholverkoop verboden wanneer een concessie van een tankstation aan een Waalse autosnelweg wordt vernieuwd. Simoens Kristof (2018). *Compleet verbod op alcoholverkoop langs Waalse autosnelwegen*. Nieuwsblad. Geraadpleegd op 12/08/2020 via [HTTPS://WWW.NIEUWSBLAD.BE/CNT/DMF20181128_03994374](https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20181128_03994374)
- 32 Dit wordt bepaald in art.9 van de wet VAN 28 DECEMBER 1983 BETREFFENDE DE VERGUNNING VOOR HET VERSTREKKEN VAN STERKEDRANK. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1983122834&TABLE_NAME=WET#:~:TEXT=%C2%A7%201.,LATEN%20GEBRUIKEN%20VAN%20ZODANIGE%20DRANK](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=n&cn=1983122834&table_name=wet#:~:TEXT=%C2%A7%201.,LATEN%20GEBRUIKEN%20VAN%20ZODANIGE%20DRANK)
- 33 Dit wordt bepaald in art.9 van de wet VAN 28 DECEMBER 1983 BETREFFENDE DE VERGUNNING VOOR HET VERSTREKKEN VAN STERKEDRANK. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1983122834&TABLE_NAME=WET#:~:TEXT=%C2%A7%201.,LATEN%20GEBRUIKEN%20VAN%20ZODANIGE%20DRANK](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=n&cn=1983122834&table_name=wet#:~:TEXT=%C2%A7%201.,LATEN%20GEBRUIKEN%20VAN%20ZODANIGE%20DRANK)
- 34 Dit wordt bepaald in art.9 van de wet VAN 28 DECEMBER 1983 BETREFFENDE DE VERGUNNING VOOR HET VERSTREKKEN VAN STERKEDRANK. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1983122834&TABLE_NAME=WET#:~:TEXT=%C2%A7%201.,LATEN%20GEBRUIKEN%20VAN%20ZODANIGE%20DRANK](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=n&cn=1983122834&table_name=wet#:~:TEXT=%C2%A7%201.,LATEN%20GEBRUIKEN%20VAN%20ZODANIGE%20DRANK)
- 35 VVSG (2019). *Drankvergunningen: veel gestelde vragen*. Brussel: VVSG.
- 36 [Jeugdrecht.be](http://www.jeugdrecht.be) (2020). *Jongeren en alcohol*. [HTTPS://WWW.KENNISPLEIN.BE/SITES/JEUGDRECHT/PAGES/2010-02-MINDERJARIGEN-EN-ALCOHOL.ASPX](https://www.kennisplein.be/sites/jeugdrecht/pages/2010-02-minderjarigen-en-alcohol.aspx)
- 37 Door de wetswijziging van 2 april 2024 van de Wet van 24 januari 1977 "betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van voedingsmiddelen en andere producten" (in voege vanaf 1 juli 2024) werd een § 6/1 ingevoegd. Er mag geen alcohol meer worden verkocht. 1) via automatische distributieapparaten; 2) in tankstations aan snelwegen tussen 22u en 7u. Het in de handel brengen met het oog op consumptie ter plaatse in het restaurant blijft toegelaten; 3) in ziekenhuizen, met uitzondering van niet gekoeld bier en niet-gekoelde wijn. Het in de handel brengen met het oog op consumptie ter plaatse in de cafetaria blijft toegelaten.
- 38 Dit wordt bepaald in art. 1 van de BESLUITWET VAN 14 NOVEMBER 1939 BETREFFENDE DE BETEUGELING VAN DRONKENSCHAP. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1939111430&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=n&cn=1939111430&table_name=wet)

- 39 Dit wordt bepaald in art. 14 van de BESLUITWET VAN 14 NOVEMBER 1939 BETREFFENDE DE BETEUGELING VAN DRONKENSCHAP. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1939111430&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1939111430&table_name=wet)
- 40 Dit werd vastgelegd in art. 11 van het [MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE DRINGENDE MAATREGELEN OM DE VERSPREIDING VAN HET CORONAVIRUS COVID-19 TE BEPERKEN](#). FOD-economie (2021). Coronavirus: toegelaten economische activiteiten. Geraadpleegd op 19/01/2021 via [HTTPS://ECONOMIE.FGOV.BE/NL/THEMAS/ONDERNEMINGEN/CORONAVIRUS/CORONAVIRUS-TOEGELATEN](https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/coronavirus/coronavirus-toegelaten)
- 41 Dit werd vastgelegd in art. 11 van het [MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE DRINGENDE MAATREGELEN OM DE VERSPREIDING VAN HET CORONAVIRUS COVID-19 TE BEPERKEN](#). FOD-economie (2021). Coronavirus: toegelaten economische activiteiten.
- Geraadpleegd op 19/01/2021 via [HTTPS://ECONOMIE.FGOV.BE/NL/THEMAS/ONDERNEMINGEN/CORONAVIRUS/CORONAVIRUS-TOEGELATEN](https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/coronavirus/coronavirus-toegelaten)
- 42 Dit wordt bepaald in art.9 van de wet VAN 28 DECEMBER 1983 BETREFFENDE DE VERGUNNING VOOR HET VERSTREKKEN VAN STERKEDRANK. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1983122834&TABLE_NAME=WET#:~:TEXT=%C2%A7%201.,LATEN%20GEBRUIKEN%20VAN%20ZODANIGE%20DRANK](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1983122834&table_name=wet#:~:TEXT=%C2%A7%201.,LATEN%20GEBRUIKEN%20VAN%20ZODANIGE%20DRANK)
- 43 Dit wordt bepaald in artikel 18 van de WET VAN 22 DECEMBER 2009 BETREFFENDE DE ALGEMENE REGELING INZAKE ACCIJNZEN. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=2009122213&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2009122213&table_name=wet)
- 44 Dit wordt bepaald in art. 1-3 van het MINISTERIEEL BESLUIT TOT WIJZIGING VAN SOMMIGE MINISTERIËLE BESLUITEN DIE INZAKE ACCIJNZEN BEPAALDE VOORWAARDEN VASTLEGGEN TOT AANVAARDING ALS ERKEND ENTREPOUWDER VAN 12 MAART 1999 [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1999031231&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1999031231&table_name=wet)
- 45 Dit wordt bepaald in art 50 van de WET VAN 3 APRIL 1953 INZAKE DE SLIJTERIJEN VAN GEGISTE DRANKEN. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1953040331&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1953040331&table_name=wet)
- 46 Dit wordt bepaald in artikel 17 § 2 van de wet van WET VAN 3 APRIL 1953 INZAKE DE SLIJTERIJEN VAN GEGISTE DRANKEN. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1953040331&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1953040331&table_name=wet)
- 47 Dit wordt bepaald in art.3 van de wet VAN 28 DECEMBER 1983 BETREFFENDE DE VERGUNNING VOOR HET VERSTREKKEN VAN STERKEDRANK [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1983122834&TABLE_NAME=WET#:~:TEXT=%C2%A7%201.,LATEN%20GEBRUIKEN%20VAN%20ZODANIGE%20DRANK](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1983122834&table_name=wet#:~:TEXT=%C2%A7%201.,LATEN%20GEBRUIKEN%20VAN%20ZODANIGE%20DRANK).
- 48 Dit wordt bepaald in art. 1 van de wet VAN 3 APRIL 1953 INZAKE DE SLIJTERIJEN VAN GEGISTE DRANKEN. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1953040331&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1953040331&table_name=wet)
- En in art. 11 van de wet VAN 28 DECEMBER 1983 BETREFFENDE DE VERGUNNING VOOR HET VERSTREKKEN VAN STERKEDRANK. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1983122834&TABLE_NAME=WET#:~:TEXT=%C2%A7%201.,LATEN%20GEBRUIKEN%20VAN%20ZODANIGE%20DRANK](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1983122834&table_name=wet#:~:TEXT=%C2%A7%201.,LATEN%20GEBRUIKEN%20VAN%20ZODANIGE%20DRANK)
- 49 Dit wordt bepaald in art. 5-7 van de wet VAN 3 APRIL 1953 INZAKE DE SLIJTERIJEN VAN GEGISTE DRANKEN [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1953040331&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1953040331&table_name=wet)
- En in art. 3 van de wet VAN 28 DECEMBER 1983 BETREFFENDE DE VERGUNNING VOOR HET VERSTREKKEN VAN STERKEDRANK. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1983122834&TABLE_NAME=WET#:~:TEXT=%C2%A7%201.,LATEN%20GEBRUIKEN%20VAN%20ZODANIGE%20DRANK](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1983122834&table_name=wet#:~:TEXT=%C2%A7%201.,LATEN%20GEBRUIKEN%20VAN%20ZODANIGE%20DRANK).
- 50 VVSG (2019). Drankvergunningen: veel gestelde vragen. Brussel: VVSG.
- 51 Dit wordt bepaald in art 27 bis van DE WETSBEPALINGEN VAN 3 APRIL 1953 INZAKE DE SLIJTERIJEN VAN GEGISTE DRANKEN [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUAGE=NL&LA=N&CN=1953040331&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1953040331&table_name=wet)

- 52 FOD Financiën (2018). Accijnzen alcoholhoudende dranken. Bier - Wijn - Andere gegiste dranken - Tussenproducten - Gedistilleerde dranken 2018. Brussel: FOD Financiën, douane en accijnzen. [HTTPS://FINANCIEN.BELGIUM.BE/SITES/DEFAULT/FILES/CUSTOMS/NL/BROCHURES/2018-08-21-BROCHURE_ACCIJNZEN_ALCOHOLHOUDENDE%20DRANKEN.PDF](https://financien.belgium.be/sites/default/files/customs/nl/brochures/2018-08-21-brochure_accijnzen_alcoholhoudende%20dranken.pdf)
- T
- 53 Informatie verkregen uit communicatie met Katrien Decubber, FOD Financiën op 17/05/2021.
In de context van de coronavirusepidemie is het bezit van een vergunning "ethylalcohol en alcoholhoudende dranken - handelaar" niet verplicht voor horecazaken die tijdelijk alcohol en alcoholhoudende dranken verkopen in het kader van hun take-away activiteiten, noch voor verenigingen die dit tijdelijk doen om hun kas te spijzen noch voor andere winkels die dit tijdelijk doen maar wiens dagelijkse activiteiten vreemd zijn aan de verkoop van alcohol en alcoholhoudende dranken.
Deze maatregel geldt tot 30 september 2021. Na deze datum is het bezit van dergelijke vergunning wel degelijk vereist, ook in bovenstaande gevallen.
[HTTPS://FINANCIEN.BELGIUM.BE/NL/DOUANE_ACCIJNZEN/ONDERNEMINGEN/CORONA-INFORMATIE-EN-MAATREGELEN/ACCIJNZEN/VERGUNNING](https://financien.belgium.be/nl/douane_accijnzen/ondernemingen/corona-informatie-en-maatregelen_accijnzen/vergunning)
- 54 Dit wordt bepaald in art. 5 van de **CONVENANT INZAKE RECLAME VOOR EN MARKETING VAN ALCOHOLHOUDENDE DRANKEN** van 25 april 2013. Dit is geen wetgeving maar een zelfregulerende code van de betrokken beroepsverenigingen uit de sector van bier en alcoholhoudende dranken.
- 55 Voedingswaren vallen immers niet onder de regulering van de convenant inzake reclame voor en marketing van alcoholhoudende dranken van 25 april 2013. Dat is enkel van toepassing op alcoholische dranken. Informatie verkregen uit communicatie met Maarten Koninckx, FOD-volksgezondheid op 13/08/2020.
- 56 Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) (2020). Minimum Unit Pricing voor alcohol – Verkenning van effectiviteit, implementatieaspecten en scenario's voor prijsbeleid in Nederland. Bilthoven: RIVM.
- 57 FOD Financiën (2021). Accijnzen. Brussel: FOD Financiën. Geraadpleegd op 19/01/2021 via [HTTPS://FINANCIEN.BELGIUM.BE/NL/ONDERNEMINGEN/ACCIJNZEN](https://financien.belgium.be/nl/ondernemingen/accijnzen). FOD Financiën (2019). Fiscaal memento 2019. Brussel: FOD Financiën.
- 58 Dit wordt bepaald in de WET VAN 7 JANUARI 1998 BETREFFENDE DE STRUCTUUR EN DE ACCIJNSTARIEVEN OP ALCOHOL EN ALCOHOLHOUDENDE DRANKEN. [HTTP://WWW.EJUSTICE.JUST.FGOV.BE/CGI_LOI/CHANGE_LG.PL?LANGUA=NL&LA=N&CN=1998010757&TABLE_NAME=WET](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?langua=nl&la=N&cn=1998010757&table_name=WET)
- 59 Voor een overzicht van de actuele accijnstarieven zie: [HTTPS://FINANCIEN.BELGIUM.BE/NL/DOUANE_ACCIJNZEN/ONDERNEMINGEN/ACCIJNZEN/ACCIJNSGOEDEREN/ALCOHOL-EN-ALCOHOLHOUDENDE-DRANKEN](https://financien.belgium.be/nl/douane_accijnzen/ondernemingen/accijnzen/accijnsgoederen/alcohol-en-alcoholhoudende-dranken)
- 60 De btw-belastingplichtigen brengen btw in rekening op de verkopen aan hun klanten en mogen anderzijds de btw op hun eigen aankopen en investeringen in mindering brengen van de op hun verkopen ontvangen btw. FOD Financiën (2019). Fiscaal memento 2019. Brussel: FOD Financiën.